

Posudek diplomové práce na téma: **Ochrana dětí v uprchlickém právu**, předložené Terezou Bártovou

Diplomová práce v celkovém rozsahu 61 stran meritorního textu byla dokončena 22.6.2017.

1. Aktuálnost zvoleného tématu: Zvolené téma je závažným fenoménem světové uprchlické krize, kdy velké procento osob prchajících ze svých domovů z důvodů ohrožení života jsou děti (dle Úmluvy o právech dítěte jde o osoby mladší 18ti let). Tato skutečnost je praktickou, ale i teoretickou výzvou z hlediska nejen mezinárodního uprchlického práva, ale i s přihlédnutím k mezinárodněprávní ochraně dětí. A to už z toho důvodu, že dětští uprchlíci obecně a děti, které se v postavení uprchlíka ocitají osamoceně tj. bez doprovodu rodičů, příbuzných nebo jiných dospělých osob zejména, jsou nejzranitelnější skupinou. I když je toto téma široce diskutováno na mezinárodních fórech i v akademických kruzích, je volba tématu původní s ohledem na autorčin záměr uchopit tuto uprchlickou tematiku v kontextu mezinárodně právní ochrany práv dítěte.

2. Hodnocení metodologického přístupu: Autorka za cíl práce zvolila propojení norem uprchlického práva s Úmluvou o právech dítěte při implementaci a aplikaci právně relevantních postupů na ochranu dítěte v postavení uprchlíka. Důraz je přitom kladen zejména na uplatnění principu nejlepšího zájmu dítěte. S přihlédnutím ke klíčovému významu tohoto principu zkoumá autorka otázku vlivu Úmluvy a zejména principu nejlepšího zájmu dítěte na proces posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Zkoumá též, zda tento princip modifikuje příslušná ustanovení Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků. Z metodologického hlediska by si princip nejlepšího zájmu dítěte nesporně zasloužil hlubší analýzu. Zda je zakotven výlučně v Úmluvě o právech dítěte a nebo je součástí nejen smluvní, ale i obyčejově platné úpravy ochrany dítěte, se širokým, nederogovatelným uplatněním nejen v mezinárodním právu lidských práv, ale i v humanitárním právu a z hlediska autorčina zájmu i v mezinárodním uprchlickém právu. Obdobně by si samostatný výklad zasloužila i otázka právní závaznosti aktů kontrolního mechanismu Úmluvy o právech dítěte - Výboru pro práva dítěte, eventuálně instituce UNHCR, které autorka nejčastěji uvádí jako autoritativní zdroje výkladu obsahu Úmluvy o právech dítěte i norem uprchlického práva. Je jejich instruktivní výklad právně závazný? Je v tomto směru efektivnější úprava ochrany dětských uprchlíků obsažená ve směrniciích EU? Musí i směrnice EU respektovat princip nejlepšího zájmu dítěte? Pokud by si autorka již v rámci metodologického přístupu ke zvolenému tématu položila i teoretické otázky, které volba tématu nesporně nabízí, mohla si vytvořit větší prostor pro vlastní úvahy a zvolit ve větším rozsahu analytický přístup ke zkoumané problematice.

3. Hodnocení struktury a obsahu práce: Struktura práce odpovídá zvoleným cílům i uplatněným postupům. Rozvržení práce do čtyř kapitol vykazuje logiku po obsahové stránce a z formálního hlediska je i vyvážené.

V první kapitole se autorka stručně věnuje genezi širšího společenského chápání postavení dítěte s tím, že uvádí i klíčové mezníky které reflektují tento vývoj v mezinárodním právu a jehož dosavadním vyvrcholením bylo přijetí Mezinárodní úmluvy o právech dítěte.

Druhá kapitola popisuje, opět s využitím historické metody, vývoj uprchlického práva s hlavním důrazem na Ženevskou úmluvu o právním postavení uprchlíků (1951) a Protokol (1967).

Třetí kapitola, kterou lze považovat za jádro práce, je jednoznačně věnovaná problematice uvedené v názvu a zejména v metodologickém úvodu. Autorka zde podrobně zkoumá význam a vliv Úmluvy o právech dítěte na právní ochranu dětských uprchlíků. Lidsko-právní rozměr mezinárodní ochrany dětských uprchlíků, zejména pak dětí bez doprovodu spojuje autorka především s důslednou aplikací standardů Úmluvy při posuzování žádostí o ochranu podávaných dítětem. Problém je závažný a z praktického hlediska i naléhavý, s ohledem na autorkou zdůrazněný možný střet lidsko-právního přístupu ochrany dětských uprchlíků (podle úmluvy o právech dítěte s definicí uprchlíka podle uprchlické práva). K ocenění je, že autorka tento možný střet zkoumá a řeší s využitím kvalifikovaných stanovisek Výboru pro práva dítěte a UNHCR. Druhá část této kapitoly rozebírá aplikaci principu nejlepšího zájmu dítěte na proces přiznání či zamítnutí ochrany dětského žadatele. Zde je opět relevantní výše uvedená otázka důvodu závaznosti principu nejlepšího zájmu dítěte.

Regionální právní úpravu uvedenou v poslední kapitole pojímá autorka především informativně a omezuje ji na právo EU.

4. K formálním náležitostem práce: K přednostem elaborátu náleží kvalifikovaný přístup k primárním pramenům i k odborní literatuře. Autorka vhodně interpretuje zejména stanoviska Výboru pro práva dítěte a UNHCR. Využívá též odborné zdroje domácí i zahraniční provenience. Elaborát je napsaný odborným jazykem na požadované literární úrovni. Je vybavený kvalifikovaným poznámkovým aparátem a pečlivě sestaveným seznamem literatury.

5. Otázky k zodpovězení: V ústní obhajobě by se autorka mohla soustředit - kromě výše uvedených otázek - na objasnění právní povahy institutu Non refoulement.

6. Hodnocení práce: Předložená práce odpovídá, i s přihlédnutím k uvedeným připomínkám, požadavkům kladeným na diplomovou práci na PF UK. Doporučuji ji proto k obhajobě. Předběžně předloženou diplomovou práci, s výhradou výsledku obhajoby, hodnotím jako velmi dobrou.

V Praze dne: 13.9.2017

Doc. PhDr. Stanislava Hýbnerová CsC.

Oponentka